

INTERVISTË ME MINIR DUSHIN

Prishtinë | Data: 29 tetor, 2018

Kohëzgjatja: 48 minuta

Të pranishëm:

1. Minir Dushi (I intervistuari)
2. Erëmirë Krasniqi (Intervistuesja)
3. Kaltrina Krasniqi (Intervistuesja/ Kamera)

Simbolet e komenteve në transkriptë te komunikimi jo-verbal:

() - komunikim emocional

{ } - i intervistuari shpjegon me gjeste

Simbole të tjera në transkriptë:

[] - shtesë e tekstit për të lehtësuar kuptimin

Fusnotat janë shtesa editoriale që japin informacion mbi vendbanime, emra apo shprehje.

[Intervistuesja kërkon nga folësi që ai të tregojë për familjen dhe për kujtimet e tij më të hershme. Kjo pjesë është prerë nga video-intervista.]

Minir Dushi: Une rrjedhi nga një familje, familje e vjetër autoktone gjakovare e njohur nën mbiemrin Behdushi, Behdushi. Familja e, familja ime ka qenë e gjerë, baba im ka pasë pesë vllazën dhe të gjithë kemi jetu në një shtëpi bashkarisht kolektiv, përbashkët. Kemi pasë harmoni edhe dashuri shumë t'madhe ndër veti. Baba im ishte kryfamiljari që qarkullonte të gjitha gjërat nëpërjet tina. Kurse gjyshja ime e njoftun shumë Azize Hanmi, Azize Hanmi, ajo merrej me punë të shtëpisë, e kishte reja, i kishte katër reja për orgaznimin e punës në shtëpi. Nale [i drejtohet kamerës], p'e nali diçka, çka me thonë.

Kaltrina Krasniqi: Vazhdo, vazhdo.

Minir Dushi: S'ka gajle a? Jo unë pe vazhdoj, po s'di çka thom...

Erëmirë Krasniqi: Për çka ish e njoftun nana jote?

Minir Dushi: Nana e, nana... familja ime merrej me qepjen e zhgunave, zhgunave. Punonin tirqi, herka, japonxha, jeleka. I kishim për traditë këto, po. E nana ime ka qenë shtëpiake, nuk ka pasë ndonji shkollë t'veçantë. Kurse baba ka pasë shkollën Ruzhdie¹ të Turqisë atëhere, ka shkrujtë turqisht, edhe shqip. E kom edhe në libër atje një letër t'tina.

Erëmirë Krasniqi: Ku e keni kry shkollën fillore ju?

Minir Dushi: Shkollën fillore, një pjesë e kom kry në Gjakovë, në vendlindje, nja dy apo tri klasë në gjuhën, gjuhën serbe, pastaj shkollat u, u formunë në gjuhën shqipe kom vazhdu mësimet n'klasën e katërt edhe t'pestë, ashtu më duket. Pastaj kom vazhdu mësimet në gjimnazin e ulët të Gjakovës ku e kom kry, e kom kry... Semi maturë quhej atëhere, gjysëm matura.

Erëmirë Krasniqi: A ka qenë katër vjeçare a tetë?

¹ Turk.: *Rüştiye*, do të thotë shkollë e mesme, ndryshe maturë, maturim.

Minir Dushi: Jo, katër vjeçare, semi matura, gjysa do të thotë, po. Ishte viti 1946, pastaj kom fitu të drejtën me vazhdu në shkollë pak ma t'largë, po t'mesmen, t'mesmen...

Erëmirë Krasniqi: Shkollën e lartë pedagogjike a naj çka...

Minir Dushi: Mandej kom shku jom regjistru në shkollën teknike në Nish. Asokohe, në Kosovë nuk ka pasë shkolla teknike, ç'është e vërtetë po atë vit është themelu shkolla teknike, drejtimi i maqinerisë në, në Mitrovicë. Por unë e kom pasë drejtimin elektro, elektro.

Kur kom shku në Nish asnjë fjalë serbisht nuk e kom ditë, atje kom mësu. Edhe ka qenë shkollë shumë serioze, kom fitu një njohuri shumë t'madhe, edhe gjuhën pas një viti asi e përvetësova. Kështu që, studimet në Universitetin e Beogradit në fakultetin e xehtarisë i kom kry me kohë dhe pa kurfarë probleme.

Erëmirë Krasniqi: Zoti Minir, a t'kthehem pak te koha kur keni qenë në fillore me na kallxu çfarë...

Minir Dushi: Kur?

Erëmirë Krasniqi: Sistemi edukativ si ka qenë, pse u bo shkolla në gjuhën shqipe mandej? Ju thatë që fillimisht ka qenë serbisht, mandej e kanë bo në gjuhën shqipe.

Minir Dushi: Në gjuhën shqipe...

Erëmirë Krasniqi: Qysh erdh deri te ajo?

Minir Dushi: Ah?

Erëmirë Krasniqi: Qysh erdh deri te ajo që kishit tash arsimim në gjuhën shqipe?

Minir Dushi: Po, pastaj pas shlirimit fillun, filloi zhvillimi i arsimit në Kosovë. Atëherë, kështu që, përveç shkollave t'mesme, do të thotë shkollave t'mesme profesionale, që ishte Shkolla Normale në Gjakovë u themelua. Por une, siç thashë vazhdova në Nish atje. Edhe gradualisht fillun këtu themelimi i shkollave të ndryshme, drejtimeve të ndryshme në Kosovë. Por unë atëhere i kisha kry të gjitha por pas ardhjes sime, pas ardhjes sime si inzhinier, në vitin 1958 kom ardhë inzhinier i minierave në kombinatin e Trepçës, atëhere nuk ka qenë kombinati, por ka qenë Trepça, Nërmarrja Trepça, prej asaj...

Erëmirë Krasniqi: Zoti Minir...

Minir Dushi: Prej atij viti, '58, vazhdimisht kom punu në kombinatin, kombinatin e Trepçës. '61-shin është themelu Shkolla e Lartë Teknike në Mitrovicë. Atëhere Këshilli Ekzekutiv i Kosovës që ishte kompetent më ka caktu drejtor i Shkollës të Lartë në Mitrovicë. Aty kom punu pesë vjet, pesë vjet...

Erëmirë Krasniqi: Zoti Minir a po kthehem te ai tregimi ju jë jetësor që ka t'boj më luftën nacional-çlirimtare edhe...

Minir Dushi: Po, po tash kthehem edhe anena. Po kështu ta përfundoj qita... kështu që pas pesë vjete, unë si inzhinier kom, m'kanë caktu në Kombinatin e Trepçës, themelimin e institutit për plumb dhe zink në Zveqan, ajo osht' themelu në 1965. Une kom qenë si drejtor i Institutit dymbëdhjetë vjet në Kombinatin e Trepçës. Njihëri kom punu në Universitet.

Me rastin e themelimit të Universitetit të Prishtinës une jam zgjedhë prorektor i parë i këtij institucioni të lartë shkollor. Dhe aty kom punu dy vjet si prorektor dhe pastaj në Universitet, në Universitet... unë mendoj që i vetmi kuadër në Kosovë që kom punu paralel si në prodhim Trepçën, ashtu edhe në Kombina... ashtu edhe në Universitet. Vende t'punës i kom pasë dy, ashtu edhe kam qenë i dhanun pas shkencës, por njihëre edhe pas prodhimit, e kështu që kom plotësu dy funksione.

Pas universitetit, siç thashë, u themelun edhe fakultet tjera, por unë tu qenë si prorektor, 1970 kom themelu Fakultetin e Zehetarisë dhe Metalurgjisë. Fillimisht me seli në Prishtinë pranë fakultetit teknik, kurse pas dy vjete osht' transferu fakulteti në Mitrovicë. Në Mitrovicë se aty kishte vendin Gjeologjia, Zehetaria, Metalurgjia e Teknologjia. Edhe aty kom qenëdu në dy mandate si dekan, si dekan dhe si anëtar i Komisionit Amë për themelimin e atij fakultetit një vit.

E pastaj përse jam kthyer në Trepçë? Në 1978 jom kthy në Trepçë, kom punu përsëri ri-themelimin e Universitetit, po në baza tjera... të Institutit të Zehetarisë, Institutit të plumb-zinkut e kem qujtë ashtu, po në baza tjera, si institucion shkencor. Ai që u themelu në '65-tën nuk ishte fort edhe shkencor, në baza shkencore sipas ligjit për veprimtarinë shkencore.

Dy vjet, mas dy vjete mas demonstratave të...

Erëmirë Krasniqi: '68-tës...

Minir Dushi: '81-shit, '81-shit. UK [Universiteti i Kosovës] ishte aktuale me marrë një njeri nga prodhimi me bo rektor aty.

Erëmirë Krasniqi: Pse, a mundesh me na tregu qet pjesë?

Minir Dushi: Se shkencat shoqërore ishin, ishin forcu shumë, e politika donte me i stopu ato, donin prodhimin, ma shumë prodhimin. Edhe mu m'kanë caktu rektor i Universitetit në '81-shin, në atë kohën kur ka qenë koha ma e papërshtatshme, e randë, pas demonstratave të studentëve. Megjithatë, unë jom i knaqun se e kom kry atë detyrë me shumë sukses, me shumë sukses edhe pa telashe të mëdhaja, me përjashtu nga fakulteti profesorë e kështu asi... vetëm nja dy vetëve ju kemi ndërru vendat e punës, dhe të tjerë nuk kanë prekë hiç, qashtu ka qenë politika.

Kaltrina Krasniqi: Ku e keni, ku keni qenë gjatë Luftës të Dytë Botnore?

Minir Dushi: Gjatë Luftës të Dytë Botërore kom qenë në Kosovë, Kosovë, edhe kom qenë në organizatën e SKOJ-it, anëtar i SKOJ-it. E duke qenë anëtar i SKOJ-it, ndonëse isha mjaft i ri, as 15 vjeç jo, unë dëshirova të shkoj në rradhën partizane Bajram Curri në malësinë e Gjakovës. Isha adoleshent, si thojnë ashtu, por kisha dëshirë edhe shkova.

Kom shku në Gri, fshati Gri, aty ka qenë shtabi operativ i partizanëve të Kosovës, komandant Fadil Hoxha. Kom qëndru nja një muj, pastaj filloi ofenziva e dimnit si quhet, atëhere, vinin gjermanët kundër partizanëve që ishin grumbullu shta... kjo, në Gri, bataloni i Bajram Currit në, edhe bataloni Perlat Rexhepi nga Shkodra. Ndërsa në Gri ishin grupi tjetër i partizanëve, pardon jo në Gri por në degë, por... ata ia msynë Malësisë, edhe tu qenë se une isha i ri, siç thashë 15 vjeç, Fadil Hoxha, komandanti i shtabit m'fton, thotë, "Shiko, duhet t'kthehet në Gjakovë..." Se unë kundërshtonja, "Jo nuk kthehna në Gjakovë se du me nejt partizan". "Por shih," thotë Fadil Hoxha, "Tani po vjen ofenziva, na nuk kemi forca me u përballu me ta, do shpërndahemi krejt, prandaj ti duhet t'shkojsh patjetër sot, se sot shkojnë një grup i partizanëve edhe kurriri për Gjakovë".

Atë ditë ka qenë moti pa borë, ka qenë mëngjes kur u bo kjo bisedë. Kur ub o ora 12:00 për m'u nisë grupi i partizanëve, ku ishte një Emini, ka qenë, i qujtur Emini, ka qenë kurriri kryesor. Ka qenë Petroviqi, një serb i Gjakovës, pastaj ka qenë Hysni Dobruna, kom qenë unë edhe një, nuk m'kujtohet kush. Jemi nisë për Gjakovë edhe bora ka arritë deri qitu {prekë përmbi bark}. Unë kom pasë një shinjiel t'vogël italian, ktu e maj n'mend qikaq qe {tregon dy gishta gjatësi} akulli u pat bo n'to.

Kemi mërrri në Ponushevc, e në Ponushevc ka qenë një bazë ku kemi bo natën, në të vërtetë ditën, se natën partizanët vetëm natën kanë lëvizë, e ditën jo. E kemi kalu ditën aty deri në mramje, n'mramje jemi nisë për Gjakovë, i gjithë grupi. Kemi shku në Gjakovë, në Gjakovë kanë ekzistru disa baza të partizanëve, por une kom shku në rrugë të Çabratit i thojnë në shpinë e Ibrahim... Muhaxhirit, Ibrahim Muhaxhirit, aty ka qenë baza, aty e kom bo natën, t'nesërmin bora po ashtu, mu familja m'ka kërku shumë. Baba ka ardhë edhe në Malësi atje me m'marrë se isha fëmijë, tani e m'hetojnë ku jonë, edhe vijnë e m'merr baba n'shpi m'çoi. Shumë telashe t'madhe i kom nxerrë babës tim, auu, i kërkoj falje aty në librin tim e kom shkrujtë, po.

E tani axhallarët e mij, e baba e kishin një dyqan në Prishtinë, në Prishtinë, manufakturë, dyqani mirë, por që bënte shumë xhiro. Ata thanë, axha e baba, axhallarët e baba, po i çojmë në Prishtinë se atje nuk e njef kërkush. Edhe kom ardhë në Prishtinë këtu, kom jetu dy vjet...

Erëmirë Krasniqi: Ku e keni pasë dyqanin këtu në Prishtinë? Ku ka qenë?

Minir Dushi: Te shadërvani, te çarshia e mblune si i thojnë, shadërvani, do sheja t'shadërvanit jonë edhe sot, te, përfundi, përfundi objektit të shtypshkronjës "Rezniqi", me shku anej atje shihen asine, po. E këtu kom qëndru deri '45-shin a diçka, mandej jom kthy në Gjakovë sërish që kom fillu shkollën me kry, kur kryva semi maturën ato, shkova në Nish, ato që fola pak ma përpara.

Erëmirë Krasniqi: A munesh me na kallxu tash ktu ma shumë për Prishtinën edhe për jahuditë, se herën e kalume m'kallxove që t'kujtohet kur ka ardhë njësitit Skanderbeg edhe i ka deportu.

Minir Dushi: Eh, se harrova që i kom [i referohet mikrofonit]. Nji jahudi i quajtur Jak, ka punu në dyqan te na, ai jahudia. Ka qenë i mirë shumë, por ktynehere ka qenë për me qitë mallin pak përjashta për m'i pa, i qitnin do shamia asi, kur vinin fshatarët e merrnin ato, "Sa o kjo shami mor?" "Kjo osht' 100 lekë". Ai thojke, "120 lekë". "O Jak, pse i thu asi?" "Jena mësu, duhet me i thonë ma naltë e me ia lëshu çmimin", mandej e qitke 100 lekë (qeshë). Qishtu ka qenë originale, po.

E kom e kom banu te jahuditë, në dy shpija të jahudive, njena sot osht' ende hala ajo shpi, mirë do ishte me bo nji foto t'saj, po osht' afër bibliotekës, bibliotekës t'qytetit, bibliotekës t'vjetër...

Erëmirë Krasniqi: Hivzi Sylejmanit...

Minir Dushi: A tash Hivzi Sylejmani a?

Erëmirë Krasniqi: Qashtu ka qenë atëherë...

Minir Dushi: Po, eh nji aty asine, po biblo... shtëpia. Edhe e kom përjetu kur e kanë marrë jahuditë atë natë, kur i kanë mledhë, se unë kom qenë n'shpi. Nji axhë i imi çdo t'hane vinte këtu për pazar t'martën, e t'mërkuren n'mëngjes shkonte në Gjakovë. Ishte edhe ai axha atë natë kur papritmas dera, ka qenë një derë me çekiç, vijnë i mshojnë çekiç, *dë, dë, dë* {onomatope}, s'e harroj edhe sot. Tani, po *bim... bom, bom bom* {onomatope} e rrëzojnë derën, edhe hijjnë.

Kur hijjnë aty në korridor, axha doli përjashta, ata i thanë, "Hin mrena!" Ata ishin SS shqiptarë në të vërtetë, ai regjimenti...

Erëmirë Krasniqi: Skanderbeg...

Minir Dushi: Skanderbeg, po, e ata asine... e i murrën jahuditë krejt, metë shpija bosh, n'pizhama si kanë qenë njashtu i kanë marrë. Metëm, ishte trishtim i madh ajo.

Kaltrina Krasniqi: Sa vetë kanë qenë?

Minir Dushi: Ajo familja nuk kanë qenë familje e madhe. Jo, i ka pasë tre, katër fëmijë, po, babë e nanë, asine, po... njeni ka qenë mocanik me mu, nji djalë, edhe ka tentu mu fshehtë, n'arshihane aty dikun, e kanë marrë, e rrehen edhe si naj burg, a si naj...

Të shtunën jahuditë nuk dhezin zjerëm, e m'kanë ftu mu gjithnji t'shtunën me ju dhezë zjarrin, furrën se ata nuk dhezin, po. Edhe baca Sallomon ka qenë njeni me mjekërr deri këtu {prekë barkun}, kur u çoke n'mëngjes, e kapke biblën edhe, *bababababa* {onomatope}... Une e nijsha naltë, dhomën e kisha poshtë, nuk u nalke, veç kur hajke bukë, edhe kur bile me flejt, shumë trishtim ka qenë. Çka me ju thonë tjetër?

Erëmirë Krasniqi: A ki tregime tjera me jahudi për dyqanet e tyne, a keni pasë, a kanë pasë dyqane qaty ku e keni pasë edhe ju dyqanin e juj?

Minir Dushi: Po, si jo. Na... u konë çarshia kryesore e Prishtinës. Une kom pasë kojshi, e kom pasë, i kom pasë këta vendasit e Prishtinës, Batallët, Qamil Batalli që u konë i njoftun...

Erëmirë Krasniqi: Shkrimtar.

Minir Dushi: Si arsimtar, po, Qamil Batalli. Mbi të ka qenë një Shehi, mbiemrin Shehi, qeleshe kanë bo, gjakovarë kanë qenë, kanë bo qeleshe. Kurse n'anën tjetër përfundi kom pasë po ashtu nga Gjakova ka qenë Jahja Dibra, Jahja Dibra, një tregtar me plotë kuptimin e fjalës, shumë i pregaditur. Karshi, karshi kom pasë serb, një serb në të vërtetë, një njeri, një serb, zotni i madh i Prihtinës. Dy djem, shumë t'kulturum e asine, vajza e tyne ka qenë e martume për Dhimitër Folani nga Shqipëria, mësues nga Shqipëria, Dhimitër Folani, ai i njoftun ka qenë, po.

E kështu ishin, përpjekje, përshendetëshim shpesh me atë, ia kom harru emrin, ai baba i këtyne djemëve, e asine po ka qenë një njeri tregtar, shumë serioz asine edhe...

Kaltrina Krasniqi: Ku kanë jetu jahuditë në Prishtinë? A e kanë pasë naj pjesë ku kanë qenë ma t'koncentrum?

Minir Dushi: Jo, une nuk e di atë po ka pasë shpijat e tyne, i kanë pasë, si me thanë... dy shpija i di une ku kom banu une, po... të tjerët nuk e di. Ka qenë edhe sinagoga atyne...

Kaltrina Krasniqi: Ku e kanë pasë?

Minir Dushi: Po qaty te... dëgjoni, e dini Çarshinë, e dini Xhaminë e Çarshisë karshi sejna krejt kanë qenë tregtarë, dyqane të gjitha. Ajo ku është tashti edhe përmendorja e...

Kaltrina Krasniqi: Vllaznim Bashkimit.

Minir Dushi: Po, po. E shumë dyqane ka pasë, jashtëzakonisht shumë se Prishtina ka qenë shumë vend tregtar edhe ka pasë shitje shumë t'madhe të mallrave po. E qaty dikund do t'ketë qenë sinagoga po nuk e mbaj mënd. Çka doni tjetër?

Erëmirë Krasniqi: Çka shitshi në atë farë dugojën e juj, a i shitshi qito zhgunat e kto...

Minir Dushi: Ja, zhgunat në Gjakovë...

Erëmirë Krasniqi: Po, e ktu në Prishtinë?

Minir Dushi: E ktu tregëti manufaktura, ai dyqani ku e kishim ne. Po, po ka qenë ni ustah Faiki, pak ma naltë se dyqani im, ma naltë... ustah Faiki edhe ai ka qenë gjakovar, po i ardhun moti ktu që u marr

me zhgunexhillëk i thojnë, me qep zhguna po shumë njeri i mirë asi, domethanë u shpërngul shkoi në Turqi. Edhe tash a po doni me iu thonë asine s'janë fort për kto. Shkova në Turqi me e kërku, përveç tjerave, me e kërku ustah Faikin. E m'kanë thanë se ustah Faiki osht' në Bursë, në Bursë.

Une kom shku në Bursë edhe në qendër aty jom parku, jom dalë jashtë jonë mshef do fmi po flasin shqip ndër veti. "Nal more fmi, çka jeni?" "Na jemi shqiptarë". "Po, po ku?" "Ktu banojmë asi". Njoni prej tyre ishte ma i rritun. Thashë, "Jom kah e lypi ustah Faikin a keni ndëgju për to a jo nuk keni dëgju". "Valla..." tha, "jo po t'çoj te ni dyqan të prishtinalive e ai mund ta dijë". "Hajde pra". Shkon ai, vjen më shoqëron mu, shkojmë deri te qai dyqani. Kur naltë... ajo Bursa është si e hapur... naltë ai po i thotë, u prezantova e po i njof ata e ishin kta të Gjilanit në të vërtetë ata janë të Gjilanit. Shumë të njoftun.

Dy-tre profesora të familjes t'tyne i kemi pasë në Fakultetin Teknik që momentalisht s'po m'kujtohet mbiemri, Nexhat Orana, te Oranat, dyqani i Oranave po. Pasi tha ai, "Valla..." thotë ai, "sa e di une ustah Faiki nuk është ktu po është në Stamboll". "Po atje s'e gjeta". Tash ky djali që erdh po m'thotë mu, "A keni dëshirë me iu shoqëru pak me i pa kto mazoletë e osmanlive? Jom gati me asi..." "Po". "Hajde".

Shumë imponante ato, osmani i parë ato krejt ishin aty tyrbet e mdhaja, jashtëzakonisht imponante. Po edhe, po ma... po shkon, unë jom kanë me bashkëshorten, ai djali. Po kur shoh përmas vinin do fmi. Me ni rast u ulëm dikund me pushu, kur ata fmitë të-të-të {onomatope} "Po na jemi shqiptarë, po ju përciellim se po flisni shqip," po, e tjera e tjera.

Erëmirë Krasniqi: Kjo osht' me atë shpërnguljen e të '50-tave të shqiptarëve në Turqi, domethanë ni pjesë e tregtarve ka shku në qat' kohë.

Minir Dushi: Po, po, po. Asokohe shpërngulja ka qenë... sidomos në '56-tën, do kusheri t'mitë që kanë jetu ktu, u shpërngulën shkunë në Izmir, në Izmir. Une shkova për ata me i vizitu edhe e lypa këtë ustah Faikin që e përmenda asi. Edhe ka pasë mjaft të Prishtinës në Izmir, shumë familje që janë... atëherë kur janë shpërngulë me dy-tre trena natyrisht, por s'kanë mujt mallin me e marr me veti. Shpinë, ni shpi kanë mujt me shitë tjerat me i lanë ktu. Qashtu ka qenë.

Erëmirë Krasniqi: E qysh u kthytë mandej në Gjakovë? A po doni me shku në Gjakovë a me nejt me na spjegu ende për Prishtinë?

Minir Dushi: Aha, jo e thashë ata.

Erëmirë Krasniqi: A mundesh me na tregu edhe ma shumë për qit far' tregun, për qat' pazarin e mlutë ku ka qenë?

Minir Dushi: Çarshia e mlune...

Erëmirë Krasniqi: Çarshia e mlutë m'fal?

Minir Dushi: Çarshia e mlune qaty ka qenë, edhe kanë qenë tregtarë pak qaty ma... Kapali Çarshia që i thojnë turqisht...

Erëmirë Krasniqi: Kapali.

Minir Dushi: Çarshia e mbyllun, e mbulune, çarshia. Po aty ka pasë mjaft dyqane.

Kaltrina Krasniqi: A mundesh me na kallxu qysh ka ndryshu qyteti prej atëherë?

Minir Dushi: Une e mbaj në mend mirë Prishtinën edhe di shumë shenja ku ka qenë e vjetra, e u ardhë e reja, shumë. E ndryshimet janë rrënjësore. Ajo ka qenë ni kasaba turke po pak e zhvillune, bukur e zhvillune po... kurse kur erdh koha e zhvillimit tonë ajo ndryshoi rrënjësisht, këto objekte që janë. Te teatri ku osht' aty ka qenë ni xhami pa minare, po, karshi aty e mbaj n'mend kanë qenë, e mbaj në mend kanë jetu Hoxhaxhiktë, ata t'njoftun, familje e njoftun Hoxhaxhikët në Prishtinë, tregtarë të mdhej asi.

Kurse qiky objekti që osht' që u prish e u rregullu tash, "Unioni" që po i thojnë...

Erëmirë Krasniqi: "Unioni", po.

Minir Dushi: Ai ka ekzistuar atëherë, ka qenë, ka qenë kinema, unë aty kom pa disa herë, disa filma i kom pa aty...

Erëmirë Krasniqi: A s'ka qenë bujtinë ajo gjithë a?

Minir Dushi: A?

Erëmirë Krasniqi: A s'ka qenë gjithmonë bujtinë a?

Minir Dushi: Po bujtina naltë, po salla e ato asine...

Erëmirë Krasniqi: A poshtë.

Minir Dushi: Po, po. E kanë qenë dy vllazën Shasivari, ata thonin e kanë t'vetën këtë objekt. Kanë qenë njerëz jo fort se janë marr me... kanë, kanë bashkëpunu me okupatorin. Nuk e di fundin e atyne çka u bo.

Kaltrina Krasniqi: E kto pjesët tjera mandej?

Minir Dushi: A?

Kaltrina Krasniqi: Kto pjesët tjera...

Minir Dushi: Objektet tjera krejt janë hjek, asnjë s'e di aty që osht' ja asni. Qaty ka qenë korza, e mbaj në mend mirë korza, po ka qenë ni librari e mbante ni dhondërr i jemi pak ma i largtë, i Shllakëve prej Gjakovës, në Kukës jeton ai, në Kukës, në Kukës. E mbaj në mend atë, atë librari...

Kaltrina Krasniqi: Ku ka qenë?

Minir Dushi: Po ka qenë Çarshia qajo kryesore, jo Çarshia, rruga kryesore, rruga kryesore po e, e kom shkrujtë qitu... rruga... Prishtina, rruga UÇK m'doket tash osht' ajo osht' e vjetër qysh ka qenë edhe objektet janë ndërta anash. Ajo osht' thirrë rruga e Divan Yol-it, rruga e Divan Yol-it, pse? Se anej ka shku mbreti u kanë Sulltan Hamiti i II-të, ka ardhë ktu vizitë në Kosovë me e hap medresen, në të vërtetë univërsitetin islamik, ajo ndërtesa ku osht' sot...

Erëmirë Krasniqi: Ministria e...

Minir Dushi: E Shëndetësisë, në atë kohë osht' maru ajo, ajo osht' objekt i Turqisë, e ka hapë edhe ka kalu anej ka rruga Divan Yoli i kanë thanë, Divan Yoli prishtinalitë e vjetër qashtu i thojnë asajna.

Erëmirë Krasniqi: E ku ka qenë qendra e Prishtinës në atë kohë?

Minir Dushi: Qendra e Prishtinës ka qenë ku osht' ktu për afërsisht tash ku osht' teatri ajo aty e te poshtë shkonte rruga kryesore që mun e sheh shitorja, i sheh shitoret ato që... gjithkund me traditë aty shëtisin ku osht' rruga ma e mirë në qytet, ja në Prishtinë, në Gjakovë, e në Mitrovicë, Prizreni shadërvani e asina po. E ajo ka qenë aty...

Erëmirë Krasniqi: E sot aty ku universiteti edhe katedralja...

Minir Dushi: A?

Erëmirë Krasniqi: Ku osht' Lakrishtja çka ka pasë në atë kohë?

Minir Dushi: Ku knena ka universiteti?

Erëmirë Krasniqi: Po, anej kah universiteti çka ka pasë?

Minir Dushi: Anej janë kanë kazermat. Kazermat kanë qenë hyrja, ka qenë po ktu ku jemi na gati, ka qenë hymja, ni hymje për kazerma. Kurse ku osht' rektorati aty, aty kanë nejt rojet, ushtarakët, a po kupton?

Erëmirë Krasniqi: E çfarë ndërtese ka qenë ajo e rektoratit përpara?

Minir Dushi: Nuk e di, ushtarake por qajo osht' sot veç i kemi ndërta, kom pasë nderin une me i ndryshu ato bukur asine po. Edhe krejt hapësina ku e zen universiteti kanë qenë kazerma. Une kom hi

si fmi disa herë në kazerma, tinëz, se e kom pasë ni axhë timin në llogor. Axhën time e patën marr llogor si partizan edhe i ka ndihmu partizanët edhe ka qenë... unë shkojsha me i çu bukë e diçka asine. Kto janë biseda shumë t'largta.

Aty ka pasë, mandej kanë ardhë prej Shqipnie i kanë pru nja njiqind e sa të burgosur partizan i kanë pru n'llogor të Prishtinës. Ata i kanë pushkatu ktu, ajo osht' shenja atje kur i kanë pushkatu ata të gjithë.

Kaltrina Krasniqi: Ku?

Minir Dushi: Te Institui i Historisë që osht' bo, e aty, e aty osht' shenja, osht' ni përmendore e vogël te... aty...

Erëmirë Krasniqi: Ju atë ditë m'tregutë që edhe edhe jahuditë i kanë pushkatu aty në Tauk Bashçe për qata...

Minir Dushi: Jahuditë, kur i kanë marr jahuditë, disa jahudi. Ka qenë ni Buk jahudia, Buk jahudia ka qenë i pasun, thonin që ka dhanë pare aty dhe e kanë marr e kanë pushkatu aty te vorret e jahudive.

Kaltrina Krasniqi: Çka ka ndodhë me pronat e jahudive kur i kanë marr?

Minir Dushi: Nuk e di, nuk di shumë disa kanë shitë e disa ku ta di une, veç pjesa dërmuese kanë mbetë njëashtu. E tash po iu thom edhe ni gjo para njo shtatë-tetë vjete erdhi ni jahudi prej, prej Izraelit, ai kishte qenë jahudi i...

Erëmirë Krasniqi: Prishtinës?

Minir Dushi: Jo, jo, i, i, i Sarajevës, i Sarajevës. Edhe dikush i ka thanë që unë jom inxhinier i minierave, kom punu në miniera kështu e asi, edhe e bijnë te une thotë, "Unë jom ardhë. Jom..." qishtu qishtu qishtu, "jom ardhë te vorret e jahudive ku kanë qenë në Novobërdë" "Vallahi," thashë, "nuk e di, nuk e di". Ama manej kom ni i kanë gjetë do vorre t'gata nuk thirren vorret e jahudive, po vorret e kaurrive, vorret e kaurrive u thirrkani i ka gjetë t'nesërmen (Qeshë).

Erëmirë Krasniqi: A mujmë...

Minir Dushi: A i dini kto fotografitë? A i dini qato që i keni marr?

Erëmirë Krasniqi: Po, po e dijmë.

Minir Dushi: Njana osht' 12 vjeçe, njana osht' 18 vjeçe, e ktu që i keni aty ma asi po...

Kaltrina Krasniqi: Edhe ni pytje për qat' periudhën e fëminisë t'juj...

Minir Dushi: Periudhën e?

Kaltrina Krasniqi: Fëminisë, kur keni qenë fëmijë.

Minir Dushi: A fëminisë.

Kaltrina Krasniqi: Në Prishtinë. A ka pasë gra në jetën publike?

Minir Dushi: A ka pasë?

Kaltrina Krasniqi: Gra.

Minir Dushi: Gra?

Kaltrina Krasniqi: Në jetën publike.

Minir Dushi: Jo, jo, nuk më kujtohet. Mund të iu them edhe ni gja, pak si e ngjashme me kta... m'fal se, a osht' n'rregull? Erdh te na ni myshteri në dyqan, u gutke diçka, "Po pse po gutesh?" "A din ku ka me shku?" "Ha?" "Te mullini i Shyqeri Begut". "O mullini i Shyqeri Begut..." Ajo u kanë larg demek *he* {onomotope}. Prej dyqanit tim deri te mullini i Shiqeri Begut, a din ku ka qenë? Qitu te, ku osht' ProCredit Banka, në qendër qitu, qaty do shenja hala mullini i Shyqeri Begut.

Aty u kanë skeji i Prishtinës, skeji i Prishtinës, "A din ku ka me shku te Mullini i Shyqeri Begut?" "Aiiiiii ku paske me shku..." (qeshë).

Kaltrina Krasniqi: Okej.

Erëmirë Krasniqi: E qysh e ka pasë emrin dyqani i juj? A ka pasë naj emër?

Minir Dushi: Jo, dyqan manofaktura. Ajo bile as mbiemrat nuk i shkrunin atëherë se me thanë, po e dishe. Ky o dyqani i Batallve, kjo osht' dyqani i Jahja Dibrës, kjo osht' dyqani i Beg Dushit, a po kupton, ai dyqani i qelsh punuesi...

Erëmirë Krasniqi: A ka pasë këpuctarë?

Minir Dushi: A?

Erëmirë Krasniqi: A ka pasë këpuctarë aty?

Minir Dushi: Jo, ktu u kanë çarshia e sistemune. Në çdo qytet të kohës së Turqisë ka qenë e sistemune, për shembull në Gjakovë ka qenë zhgunaxhitë, kallajxhitë, qelshxhitë, manofaktura, krejt janë kanë të caktune asine.

Kaltrina Krasniqi: E çka osht' manofaktura?

Minir Dushi: A?

Kaltrina Krasniqi: Çka ka qenë?

Minir Dushi: Manofaktura shitet me metër, me metër...

Kaltrina Krasniqi: A materiali, shtofna e kto...

Minir Dushi: Po, shtofa e kto, ni manofakturë qashtu.

Erëmirë Krasniqi: E prej kahit i merrshi ju shtofat?

Minir Dushi: Italia, aso kohe ishte Italia ktu. Binin mall prej Italisë shumë, ka pasë shumë mall në Shqipëri prej Italisë *uuuuu* {onomotope} mall edhe t'lira edhe t'mira.

Kaltrina Krasniqi: A u tutshi prej italianve?

Minir Dushi: Jo, jo prej italianve jo. Kanë qenë t'butë, njerëz t'butë ata.

Erëmirë Krasniqi: E qysh u pjekën kushtet me shku ju prapë në Gjakovë? Kur e dishit që jeni të sigurt me u kthy tash mas?

Minir Dushi: U maru... shikoni kur erdhën patizanët atje s'kish tregti, u mshel krejt, e merrnin mallin e krejt. Ktu nuk kisha fort çka me nejt ktu, thashë shkoj në Gjakovë vazhdoj shkollimin se s'ka perspektivë tjetër. Jo, na tradicionalisht jemi marr me tregti, por u pa që ma ajo punë duhet të vdesë me u marr me shkolla me u shkollu e unë kom arritë qashtu me u shkollu, maksimalen e kom arritë. Qashtu qe. A keni diçka tjetër çka muj une me asi?

Kaltrina Krasniqi: Po mundemi...

Erëmirë Krasniqi: Po, muj me iu pytë nashta qysh ka qenë në atë kohë, po menoj ka ndrru stili i jetës plotësisht prej tregtisë në edukim. Qysh ka qenë qajo jetë e re, se edhe ni shtet i ri, ka ndrru...

Minir Dushi: Atëherë ka qenë, ka qenë orientimi jetësor ka qenë me punu me tregti e me kafe kafallarë, ku ta di une asine ose tregti, me tregti a kupton? Po, e qe sot osht' krejt ndryshe, diametralisht e kundërt. Unë maj n'mënd ni gjo në Gjakovë, Haki Taha e dini kush ka qenë Haki Taha, a e dini?

Erëmirë Krasniqi: A ka qenë...

Minir Dushi: Ai që e ka myt Milladinin.

Kaltrina Krasniqi: Milladin Popoviqin.

Minir Dushi: Po. Ai ka qenë msus i imi në Gjakovë po ka qenë shumë njeri, natyrisht, patriot edhe arsimdashës. Unë mbaj në mend ai në Gjakovë i mledhke kafallartë krejt e kapuqa t'bardhë qelesha e dilshin për festa. *Eiii* {onomotope} shumë gjana ka ktu për t'u folë, por nuk di a po muj une me iu ndihmu une najsen apo jo, s'e di.

Erëmirë Krasniqi: Po, po shumë. Shumë faleminderit. E qysh ka qenë jeta në Gjakovë mandej kur u kthytë, veç tregime kallxoni se qashtu thjeshtë...

Minir Dushi: Në Gjakovë, në Gjakovë ka qenë edhe atje vendi i tregtisë, po shitjet kanë qenë në Prishtinë, domethanë xhirotë janë bo ma të mdhaja në Prishtinë ktu. Në Gjakovë osht' punue për me jetue. Kanë qenë një mijë dyqane në Gjakovë, çarshia, çarshia e madhe, çarshia e vogël asine, por kanë qenë shumë... të njohura, njohura. Si thashë, kanë qenë të sistemune. Manofaktura ktu, kto zanatet e tjera ktu të gjitha asine.

Interesant osht' që të gjithë serbët e Gjakovës janë marr me, me... kanë qenë të inkuadrinë në si zanatlinjë. Janë kanë të gjithë serbët janë kanë teneqexhinjë, kallajxhi, opongaxhijë... me tregti s'janë marr ata.

Kaltrina Krasniqi: Pse?

Minir Dushi: Se s'ka pasë, kanë qenë nja dy shpija t'mdhaja që janë marr me tregti... si thashë, opongaxhijë, katër asine, qito janë edhe kafexhijë, kafexhijë. Me ato janë marr serbët në Gjakovë, por ka pasë shumë pak serb.

Erëmirë Krasniqi: E familjen qysh e gjetët?

Minir Dushi: A?

Erëmirë Krasniqi: Familjen qysh e keni gjetë kur jeni kthy në '45 ose '46 në Gjakovë?

Minir Dushi: S'kom pasë problem une, a asi në çfarë gjendje?

Erëmirë Krasniqi: Po çfarë gjendje qysh...

Minir Dushi: N'gjendje t'mirë ata janë marr me tregti, po pastaj ia nisën...

Erëmirë Krasniqi: Nuk ka pasë viktima gjatë Luftës të Dytë?

Minir Dushi: Jo, viktima jo, por erdhën partizantë atëherë, parimet janë kanë s'ka ma, kta janë kapitalista merr mallin merr asine, e kanë marr krejt mallin. Po si doli ajo, që thojnë populli manej,

“Na murrën pushkën, na dhanë topin partizanët”, domethanë shkollimin, shkollimin. Na murrën krejt kto, por na dhanë, na dhanë topin, shkollimin, u shkollum të gjithë asine, ishte shumë progresive.